

Sabina Kołodziej

MIĘDZY NIECHĘCIĄ A OBOWIĄZKIEM

O postawach motywacyjnych
podatników

Recenzje:

dr hab. Małgorzata Niesiołbędzka, prof. ucz., Uniwersytet w Białymstoku

prof. dr hab. Czesław S. Nosal, Uniwersytet SWPS

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Redakcja: Anna Goryńska

Korekta: Magdalena Osica

Copyright © 2023 by Akademia Leona Koźmińskiego

Copyright © 2023 for this edition by Wydawnictwo Naukowe Scholar

Wydanie książki zostało dofinansowane przez Akademię Leona Koźmińskiego

ISBN 978-83-67450-43-0

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (Cyprian Pietrykowski)

Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Wprowadzenie	7
1. Podatki i zachowania podatników	11
1.1. Rozwój teorii i systemów podatkowych – rys historyczny	11
1.2. Charakterystyka polskiego systemu podatkowego	16
1.3. Typologia zachowań podatników	20
1.3.1. Dobrowolne i wymuszone płacenie podatków	20
1.3.2. Unikanie płacenia podatków	24
1.3.3. Uchylanie się od podatków	25
1.4. Ekonomiczne i społeczne czynniki wyjaśniające zachowania podatników	26
1.5. Podsumowanie	30
2. Postawy wobec podatków	33
2.1. Społeczne reprezentacje podatków	34
2.2. Polskie badania postaw wobec podatków	36
2.3. Typologia postaw motywacyjnych wobec podatków	38
2.3.1. Pomiar postaw motywacyjnych podatników	44
2.4. Związek postaw z systemem podatkowym i jego egzekwowaniem administracyjnym	49
2.5. Podsumowanie	54
3. Psychospołeczne determinanty postaw motywacyjnych podatników	57
3.1. Tożsamość moralna, potrzeba kontroli oraz zaangażowanie społeczno-obywatelskie i ocena funkcjonowania państwa a postawy wobec podatków (badanie 1)	57
3.2. Podsumowanie	72

4. Analiza postaw motywacyjnych polskich podatników	79
4.1. Natężenie pięciu postaw motywacyjnych polskich podatników i ich związek ze zmiennymi demograficznymi (badanie 2)	79
4.1.1. Płeć	83
4.1.2. Wiek	87
4.1.3. Wykształcenie	91
4.1.4. Postawy motywacyjne podatników a zmienne demograficzne – podsumowanie	96
4.2. Profile postaw motywacyjnych polskich podatników	98
4.2.1. Związek profili postaw motywacyjnych ze zmiennymi demograficznymi	101
4.3. Podsumowanie	104
5. Postawy motywacyjne i zachowania podatników	109
5.1. Wprowadzenie	109
5.2. Związek postaw z oceną unikania i uchylania się od podatków przez pracowników i przedsiębiorców (badanie 3)	114
5.3. System podatkowy i postawy motywacyjne a zachowania podatników (badanie 4)	129
5.4. Podsumowanie	144
6. Wzmacnianie dyscypliny podatkowej wśród osób o różnym profilu postaw motywacyjnych	147
6.1. Wpływ sprawiedliwości proceduralnej i dystrybutywnej na skłonność do uchylania się od podatków oraz zaufanie do działań administracji skarbowej (badanie 5)	148
6.2. Podsumowanie	168
Zakończenie	175
1. Podsumowanie wyników badań	176
2. Implikacje praktyczne	179
Bibliografia	183
Indeks rzeczowy	201
Indeks nazwisk	203